

Не-заслужений не-юрист не-України

Як, отримавши фіктивний диплом, міліціонер став ще й «заслуженим юристом»

Старовинні рецепти новітніх Остапів Бендерів від міліції

Славик БІГУН
bihun@yur-gazeta.com
«Юридична газета»

22 листопада 2004 року. Оприлюднено перші офіційні результати другого туру голосування президентських виборів. Опозиція, звинувативши провладні сили у фальсифікаціях, починає акції протесту, що переростають у «помаранчеву революцію». Майже через рік цей день за ініціативи нового президента країни отримує назву День Свободи.

Але то все згодом і в Києві. А тоді й у той день в одному славному закарпатському місті події розвивалися не менш історично: збори працівників колективу УМВС рекомендують представити районного начальника міліції до державної нагороди за «значний внесок у розбудову правової держави».

Як згодом з'ясує слідчі, міліціонер мав фіктивний диплом, із яким він не лише обійняв високу посаду та отримав не належні йому блага, але й найвище державне визнання юриста як професіонала, почесне звання «Заслужений юрист України». Ця реальна історія (деякі

прізвища у статті змінено, аби підкреслити, радше, значимість події, ніж людей) демонструє міру можливої дискредитації юридичної професії в сучасній Україні.

ПРЕДСТАВИЛИ І НАГОРОДИЛИ

Нагородний лист «для представлення до відзначення державною нагородою» підписав обласний керівник начальника. У по-

Цікавий факт

Герою статті інкримінувалися два злочини: використання підробленого документа (358 ч. 3 ККУ) та шахрайство (190 ч. 1 ККУ)

данні значилося: закінчив Ужгородський державний університет у 1976 році за спеціальністю «історія», а в 1999 році — Молдавський національний університет за спеціальністю «правознавство». Нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (2001). Має 28 років стажу, у колективі працює 24 роки. У поданні відзначалося, що у своїй діяльності представлений до нагороди виявив «високий професіоналізм. У заслуги йому ставилося, з-

поміж іншого, зменшення рівня злочинності та сприяння будівництву «службового будинку для інспектора в селищі Д., 70% використаних коштів під час будівництва є спонсорською допомогою». Нарешті, в поданні наводилася сакральна фраза «відданий народу України».

Лист пішов до обласної адміністрації. 125 листопада 2004 року голова ОДА Іван Різак підписує подання на нагородження з формулюванням: «за високий особистий внесок у соціально-економічний розвиток області, високу професійну майстерність».

Минає менше місяця і Президент Леонід Кучма своїм Указом від 20 грудня 2004 року № 1501 присвоює нашому персонажу почесне звання «Заслужений юрист України», що підтверджено посвідченням № 1442 АБ № 112994. Цей указ був одним із останніх Указів за каденції Президента Кучми.

Цікаво, що його — в частині нашого персонажу — донині нема у відкритій базі «Законодавство України». Хоча за тією датою і номером база містить укази про нагородження інших юристів.

ФІКТИВНИЙ ДИПЛОМ ЮРИСТА

Аби стати ЗЮЮ, що логічно, треба бути юристом.

Юристом в Україні вважається особа з вищою юридичною освітою, якій дипломом ВНЗ присвоєно кваліфікацію «юрист».

На підтвердження кваліфікації юриста наш персонаж представив диплом Молдавського державного університету за серією AL 015358. Диплом молдавською та англійською мовами засвідчує: його зареєстровано на навчання в 1995 році на факультет «юриспруденція» за фахом «право». А сам диплом видано за рішенням комісії від 28 червня 1999 року. Вказано й оцінку: середній бал (average mark) 7,87. На дипломі 4 підписи: голови (президента) комісії, ректора, декана факультету та секретаря.

На перший погляд диплом звичайний. Єдине, що могло б насторожити — його неукраїнське походження. Судячи з усього, тоді його достовірність так і не перевірили. Лише через 7 років слідство встано-

вить — диплом фіктивний. З'ясувавши достовірність диплому, слідчі звернулися до своїх молдавських колег — правоохоронців — та до адміністрації університету.

Останні листом підтвердили відсутність диплому за вказаним номером і серією в журналі реєстрації та розподілі дипломів.

Окремим листом університет підтвердив: диплом зазначеній особі не видавався. Висновок слідства: цим «підтверджується фіктивність диплому».

Університет також надав копію наказу від 10 червня 1998 року, згідно з якою нашого персонажа «відраховано з 2 курсу навчання факультету права заочного відділення МДУ за несплату за навчання та втрату зв'язку з університетом».

Цим, стверджує слідство, спростовується факт здобуття нашим персонажем вищої юридичної освіти в МДУ та підтверджується фіктивність його вимог на зайняття посади та отримання матеріальних благ.

НАВЧАННЯ НА ЮРИСТА

За словами нашого персонажа, висловленими як підозрюваного, диплом він отримав, навчання пройшов. Його історія така: він зустрів молдавського громадянина — професора МДУ, який запропонував йому вступити до МДУ на заочне відділення юридичного факультету. Міліціонер погодився і для цього отримав дозвіл УМВС, узгодив питання з МВС. На питання «як ви могли за 3 роки закінчити курс навчання?» екс-міліціонер зазначив, що представник університету йому пояснив: той може подолати академічну різницю, склавши заліки й іспити за один тиждень.

Що наш персонаж і зробив, і його, начебто, зарахували на 3 курс. Міліціонер стверджував, що навесні 1998 року їздив на сесію на кілька днів, склав 2-3 іспити та 3 заліки. Але які саме, не пригадує. Далі: навесні 1998 року він знову їздив на сесію, а влітку 1998 року склав державні іспити. Склавши 2 держіспити, за його словами, диплом отримав через 2-3 дні.

Ось так все просто: юрист за лічені дні. Цікавими є пояснення ще однієї особи, причетної до організації навчання, якого, до речі, слідством було успішно притягнуто до відповідальності за подібних обставин. Чоловік пояснив, що «сам ректор набирав групу україн-

Цікавий факт

Міліціонер мав фіктивний диплом, із яким він обійняв високу посаду, отримав блага, а також звання «Заслужений юрист України»

ців для навчання в МДУ на дистанційну форму». Тобто, читайте уважно, ректор особисто кожен квартал мав приїжджати в Україну і передавати «студентам» завдання, а після виконання завдань повинен був передавати їх до університету, в якому працював. Ось таке розуміння дистанційного навчання.

Цікаво, що нагородним законодавством України не визначено, чи вважатиметься особа юристом, якщо вона здобула кваліфікацію юриста не в Україні.

Відзначимо, що в самій назві «почесне звання України» (як вид державних нагород) пов'язане з Україною: «Заслужений юрист України».

БЛАГА

Відверто кажучи, в цій історії складно сказати, хто кого більше

обманув: кишинівці закарпатців чи закарпатці киян? Чи усвідомлював наш персонаж, що він так і не став юристом, чи добросовісно помилявся, коли отримав і подав, на його думку, дійсний диплом?

Та хоч би як, але в 2000 році кваліфікація юриста допомогла йому обійняти посаду районного начальника міліції, а почесне звання — здобути матеріальні блага та визнання.

Слідство вважає, що «призначений на посаду начальника [району] РВ УМВС з 10 жовтня 2000 року перебував на посаді незаконно».

Крім того, міліціонер отримав доплату за звання. Розмір: 20% до посадового окладу. Доплата встановлювалася згідно зі спеціальним наказом відповідно до наказу МВС № 1236, датованого листопадом 2003 року (у базі «Законодавство України» відсутній).

КРИМІНАЛЬНА СПРАВА

Наведені обставини стали відомими у зв'язку з розслідуванням кримінальної справи. Її було порушено обласною прокуратурою 5 липня 2006 року. У діях нашого персонажа вбачався склад кількох злочинів.

Постанову підписав сам прокурор області, оскільки підозрюваний на той момент був депутатом обласної ради. «З 4 лютого 2005 року до 6 липня 2006 року [громадянин] шляхом обману заволодів грошовими коштами», — йшлося в постанові.

Підозрюваному інкримінувалися два злочини: використання підробленого документа (358 ч. 3 КК України) та шахрайство — заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (190 ч. 1 КК України).

Слідство, під керівництвом закарпатського «Шерлока Холмса» — начальника слідчого відділу прокуратури Закарпатської області Валерія Савки, було проведено оперативно: 4 серпня 2006 року складено обвинувальний висновок, а 14 серпня — справу передано до суду. Наш персонаж «свою вину, — йшлося в обвинувальному висновок, — не визнає». Це він підтвердив і на суді.

А суд тривав довго і далі триває. Після майже 22-місячного (!!!) розгляду справи 3 травня 2007 року суд ухвалив: справу передати... на до розслідування. Ідея суду: потрібно допитати осіб, які навчалися разом із підсудним.

Слідство стверджувало, що такий допит немає сенсу, оскільки отримані показання все одно не дозволять спростувати підтвержену університетом відсутність диплому, невідання диплому нашому герою.

Ухвалою суду було безрезультатно оскаржено прокуратурою, і 11 серпня 2007 року справу було таки передано на до розслідування в прокуратуру. Істотно, що через свого адвоката підсудний погодився на закриття справи за «амністією». Цим, вважають слідчі, він підтвердив їхню версію.

Невдовзі, як очікується, прокуратура таки буде зобов'язана закрити справу по «амністії».

Відтак наш персонаж, швидше за все, хоч і буде вважатися таким, що притягувався до кримінальної відповідальності (адже обвинувачення йому висунуто), але покарання йому омине.

І ще одне. Допоки не скасовано рішення про присвоєння почесного звання, він залишатиметься «Заслуженим юристом України».

Даруйте, як ми тепер вже знаємо: незаслуженим і неюристом, і не України.

НОРМАТИВНІ ВИМОГИ

«Заслужений юрист України» Підстави нагородження

За Конституцією України 1996 року (ст. 92) державні нагороди встановлюються законами України. «Заслужений юрист України» є одним із видів державної нагороди, передбачених ст. 103 У «Про державні нагороди» (2001, зі змінами). Підстави для представлення та нагородження до зазначеного та інших звань передбачено «Положенням про почесні звання України», затвердженим Указом Президента України (2002, зі змінами).

Формальними передумовами, зокрема, є: (1) кваліфікація «юрист», (2) стаж не менше 10 років, (3) за місцем роботи: «в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, прокуратури, юстиції, державної безпеки, внутрішніх справ, адвокатури, на підприємствах, в установах, організаціях», а також (4) «значний внесок у розбудову правової держави».

«Попередній розгляд питань, пов'язаних із нагородженням державними нагородами, президентськими відзнаками» ввірено Комісії державних нагород та геральдики. Остання є дорадчим органом, утвореним при Президентові України. В структурі Секретаріату (раніше — Адміністрації) Президента діє Служба державних нагород та геральдики, що займається поточними питаннями державної нагородної справи.

Значене звання присвоюється Указом Президента, удостоєним вручається посвідчення встановленого зразка та відповідний нагрудний знак.

Публічних відомостей щодо кількості нагороджених цим званням в Україні нема. З одного боку, це неможливо, бо реально невідомі масштаби державного визнання юристів державою. З іншого боку, така ситуація пояснюється закритістю списків нагороджених через їхню службу в спеціальних державних органах.

І наш персонаж також, швидше за все, потрапив до такого закритого списку.

